

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

MÜTDA
MƏKTƏBBƏQƏDƏR VƏ ÜMUMİ TƏHSİL
ÜZRƏ DÖVLƏT AGENTLİYİ

RESPUBLİKA FƏNN
OLİMPİADALARI
YARIMFİNAL MƏRHƏLƏSİ

Ad _____ Soyad _____

Yuxarı yaş qrupu
10 və 11-ci sinif
COĞRAFIYA
Azərbaycan bölməsi

- İmtahan müddəti — **120 dəqiqədir**.
- Hər səhv cavab öz dəyərinin **1/4-ni aparır**.
- 1-7-ci suallar **4**, 8-13-cü suallar **5**, 14-20-ci suallar **6** balla qiymətləndirilir.
- Kitabçada **20 sual** mövcuddur.
- Nəzarətçilərə cavab kağızları təqdim olunur.
- Yarımfinal mərhələsinin nəticələrini **11.03.2026**-cı il tarixindən etibarən **portal.edu.az** platformasında (QR kodu skan edərək) şəxsi kabinetinizdən və təhsil aldığınız ümumtəhsil müəssisəsindən öyrəne bilərsiniz.

Kitabçamda texniki qüsurlar (çap olunmamış, aydın olmayan səhifə, natamam suallar) olmadığını və məlumatların (sinif, fənn, bölmə) mənim məlumatlarıma uyğunluq təşkil etdiyini təsdiq edirəm.

İmza: _____

1. Cədvələ əsasən Nil çayının verilmiş çaylarla oxşar xüsusiyyətlərini müəyyən edin.

I Mekonq	II Missisipi	III Parana
a. Yay aylarında bolsulu olur.	a. Mənsəbinin yerləşdiyi ölkədə ÜDM-də ən böyük pay iqtisadiyyatın (III) sektoruna aiddir.	a. Sutoplayıcı hövzəsində çöl təbii zonası yayılıb.
b. Sutoplayıcı hövzəsində yerləşən bütün ölkələr okeansahili mövqeyə malikdir.	b. Mənsəbi mülayim işıqlanma qurşağında yerləşir.	b. Yerləşdiyi materikdə nival landşaftlara rast gəlinir.
c. Sutoplayıcı hövzəsi iki işıqlanma qurşağında yerləşir.	c. 25°şimal enliyi ilə kəşisir.	c. Mənbəyində Günəş il ərzində günorta vaxtı üfünün həm şimal, həm də cənub tərəfində görünür.

- A) I-a, b; II-a, c; III-b, c
 B) I-b, c; II-b, c; III-a, b
 C) I-a, b; II-a, c; III-a, b
 D) I-a, c; II-b, c; III-a, c
 E) I-a, c; II-a, b; III-b, c

2. Doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Niger və Nigeriya dövlətlərinin dünya okeanına birbaşa çıxışı mövcuddur.
2. Dünyada ən böyük fosforit qurşağı Şimali Afrikadadır (Mərakeş).
3. Alternativ enerji mənbələrindən istifadə zamanı lokal səviyyədə olsa belə ekoloji problem yaranmır.
4. Dünya üzrə 1960-1990-cı illərdə əhalinin orta illik təbii artımı 1990-2025-ci illərdəki ilə müqayisədə daha yüksək olub.
5. İnkişaf etmiş ölkələrdə əhalinin əksəriyyəti şəhərlərdə yaşayır.
6. Xammal ixracatından yüksək asılılıq iqtisadi riskləri azaldır.

- A) 1, 3, 4
 B) 2, 4, 5
 C) 1, 5, 6
 D) 3, 4, 5
 E) 2, 3, 6

3. Ölkəmizin iqtisadi rayonları ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Bütün iqtisadi rayonlarda inzibati rayon mərkəzi olmayan şəhərlər mövcuddur.
2. Qarabağ iqtisadi rayonunun yalnız bir inzibati rayonu xarici ölkə ilə həmsərhəddir.
3. Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu üç fiziki-coğrafi rayonda yerləşir.
4. Ölkəmizin müvafiq olaraq şimal və qərb ucqar nöqtəsinin yerləşdiyi iqtisadi rayonlarda həm filiz, həm də qeyri-filiz faydalı qazıntı ehtiyatları mövcuddur.
5. Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda şəhərlərin sayı Qazax-Tovuz iqtisadi rayonundakı şəhərlərin sayına bərabərdir.
6. Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonunda vulkanik suxurlara rast gəlinmir.

- A) 1, 3, 6
 B) 2, 4, 6
 C) 3, 4, 5
 D) 2, 3, 4
 E) 1, 2, 5

4. Materiklərlə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Afrika materikinə ərazisində mövcud olan bütün iqlim qurşaqları tam zolaq təşkil edir.
2. Cənubi Amerika materikinə yalnız bir ucqar nöqtəsi şimal yarımkürəsində yerləşir.
3. Şimali Amerikada bütün çayların mənsəbi okean səviyyəsindədir.
4. Avstraliyanın ən uzun çayı yalnız mülayim işıqlanma qurşağında yerləşir.
5. Antarktidada orta illik temperatur -80°C-dən aşağı olur.
6. Avrasiya materikinə həm şərq, həm də qərb ucqar nöqtələrinin olduğu saat qurşaqları dörd yarımkürədə yerləşir.

- A) 2, 4, 6
 B) 1, 3, 5
 C) 2, 3, 5
 D) 1, 4, 6
 E) 2, 4, 5

5. Cədvələ əsasən uyğun xüsusiyyətləri seçin.

N	Ölkələr	Xüsusiyyətlər
1	Argentina	Qərb yarımkürəsinin mütləq hündürlüyü ən yüksək olan dağ zirvəsi yerləşir.
2	Koreya Respublikası	Qurudan ancaq iki ölkə ilə həmsərhəddir.
3	Meksika	Əhalinin əksəriyyəti ovalıqlarda yaşayır.
4	CAR	Yalnız mülayim işıqlanma qurşağında yerləşir.
5	Yeni Zelandiya	Qərb sivilizasiyası hakimdir.
6	Kuba	Dəyişkən rütubətli meşələr təbii zonası yayılıb.

A) 1, 2, 3 B) 2, 4, 6 C) 1, 3, 4 D) 1, 5, 6 E) 4, 5, 6

6. Doğru fikirləri müəyyən edin.

- Balaton və Venern göllərinin yerləşdiyi ölkələrin inzibati-ərazi quruluşu unitardır.
- Afrika materikinın sahəsinə görə ən böyük gölündə Keniya və Tanzaniyanın su akvatoriyası mövcuddur.
- Son bir neçə ildə ölkəmizin ÜDM-də iqtisadiyyatının aparıcı sektoru xidmət (III) sektordur.
- Argentina MERCOSUR təşkilatına üzv deyil.
- Çində ÜDM-də iqtisadiyyatının xidmət sektoru (III) ən sonuncu yerdədir.
- Kanada zəngin faydalı qazıntı ehtiyatlarına malik olduğu üçün ÜDM-də iqtisadiyyatının I sektorunun payı ən yüksəkdir.

A) 1, 5, 6
B) 2, 4, 6
C) 1, 2, 3
D) 2, 3, 4
E) 3, 5, 6

7. Skandinaviya və Hind-Çin yarımadaları üçün doğru sıraları müəyyən edin.

	<i>aid</i>	<i>aid deyil</i>
1	İki yarımkürədə yerləşir.	Sahilləri iki okeanın suları ilə yuyulur.
2	Monarxiya idarəetmə sisteminə malik ölkələr mövcuddur.	Aprel ayında gecənin uzunluğu gündüzün uzunluğundan daha az olur.
3	Keçid iqlim qurşağında yerləşir.	Dünya okeanına birbaşa çıxışı olmayan ölkə mövcuddur.
4	Çayların hidroenerji potensialı yüksəkdir.	Qrunt suları səthə yaxın yerləşdiyi üçün şoran torpaqlar geniş yayılıb.
5	Qar xəttindən yüksəkdə yerləşən ərazilər mövcuddur.	Çayları yay aylarında bolsulu olur.
6	İki okeanın suları ilə əhatə olunublar.	Günorta vaxtı şaquli dirəyin kölgəsinin öz uzunluğundan kiçik olduğu məntəqələr mövcud deyil.

A) 1, 2, 5
B) 1, 3, 4
C) 2, 3, 6
D) 1, 4, 5
E) 3, 4, 6

8. Argentina və Malayziya üçün oxşar xüsusiyyətləri müəyyən edin.

- Ada vasitəsi ilə quru sərhədi mövcuddur.
- Ərazisi ilə kəsişən hər hansı bir meridianla Qrinvic meridianı arasında yerli vaxt fərqi 6 saat 40 dəqiqədir.
- İqtisadiyyatın III sektorunun payı daha yüksəkdir.
- İxracatda kənd təsərrüfatı məhsullarının payı daha yüksəkdir.
- Fəaliyyətdə olan vulkanlara rast gəlinmir.
- Federativ inzibati ərazi quruluşuna malikdir.

A) 2, 4, 5 B) 1, 3, 6 C) 2, 3, 6 D) 1, 3, 4 E) 1, 4, 5

9. Doğru fikirləri müəyyən edin.

1. İpək və Vejnəli yataqları müxtəlif inzibati rayonlarda, lakin eyni iqtisadi rayonda yerləşir.
2. Ağdağ seolit yatağının mövcud olduğu inzibati rayon iki fiziki-coğrafi rayonun ərazisində yerləşir.
3. Nehrəm daşduz yatağının yerləşdiyi iqtisadi rayonun ərazisindən axan bütün çayların mənsəbinin mütləq hündürlüyü 200 metrədən çoxdur.
4. Ölkəmizin əsas barit yataqları Böyük Qafqaz tektonik qalxma zonasında yerləşir.
5. Diəxçay molibden yatağının yerləşdiyi inzibati rayonda qırıxıq qaymalı nival buzlaq relyef tipi mövcuddur.
6. Bum mineral su bulağının yerləşdiyi inzibati rayonda denudasiyaya uğramış lakkolitlərə rast gəlinir.

- A) 1, 3, 5
B) 2, 3, 5
C) 1, 4, 6
D) 2, 4, 6
E) 1, 2, 3

10. Cədvəl əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

Doğru	Yanlış
1. NAFTA (USMCA) təşkilatına üzv olan ölkələr eyni inzibati ərazi quruluşuna malikdir.	4. Norveç yalnız Avropa İttifaqına daxil olan ölkələrlə quru sərhədinə malikdir.
2. Çin və Çili Qoşulmama (NAM) hərəkətinə üzv ölkələrdir.	5. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) dörd qitədən üzv olan ölkələr var.
3. ASEAN təşkilatına üzv olan ölkələrdən dördü monarxiya, yalnız biri isə federasiyadır.	6. Türkiyə, Rumıniya, Ermənistan və Albaniya QDİƏT(BSEC) təşkilatına üzv ölkələrdir.

- A) 1, 3, 6
B) 2, 4, 6
C) 1, 3, 4
D) 3, 4, 5
E) 1, 2, 5

11. Doğru **olmayan** fikirləri müəyyən edin.

1. Emba çayının mənsəbinin yerləşdiyi ölkənin ərazisindən axan ən uzun çay Şimal Buzlu okean hövzəsinə aiddir.
2. Kopetdağ silsiləsinin yerləşdiyi ölkələrdə tropik səhralar mövcuddur.
3. İssıkkul gölünün səviyyəsinin mütləq hündürlüyü Urmiya gölünün mütləq hündürlüyündən daha çoxdur.
4. Hilmənd, Okavanqo, Darinq və Şari çayları daxili axarsız hövzəyə aiddir.
5. İrəvadi transsərhəd çay hesab edilmir.
6. Kil kanalı Danimarka ərazisindən keçir.

- A) 4, 5, 6
B) 1, 3, 5
C) 2, 3, 6
D) 2, 4, 6
E) 1, 2, 3

12. Cədvəl əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

Doğru	Yanlış
1. Tərtər və Həkəri çaylarının mənbəyində və mənsəbində IV dövr çöküntüləri yayılıb.	4. Amudərya və Sırdərya çaylarının mənbəyinin yerləşdiyi dağlar Kaynozoy erasında yaranıb.
2. Türyançay beş fiziki-coğrafi rayondan axır.	5. San-Fransisku çayı bir işıqlanma qurşağında yerləşir.
3. Qafqaz dağlarından axan bütün çaylar Xəzər dənizinin sutoplayıcı hövzəsinə aiddir.	6. Vulkanik mənşəli adalara litosfer tavalarının həm konvergent həm də divergent sərhədlərində rast gəlinir.

- A) 1, 3, 4 B) 2, 4, 6 C) 2, 3, 5 D) 3, 5, 6 E) 1, 2, 4

13. Xəritə-sxemdə təsviri verilən A adasının sahəsi Ukraynanın sahəsindən daha böyükdür. Bu adada həm şimal-şərq, həm də cənub-şərq küləkləri hakimdir.

A adasına aid olan doğru fikirləri müəyyən edin.

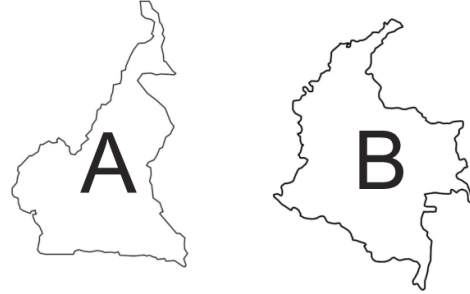

1. Orta qırıxıqlıq vilayətində yerləşir.
2. Sahillərini iki okeanın suları yuyur.
3. Fəaliyyətdə olan vulkanlar mövcud deyil.
4. Buradakı üç ölkədən yalnız bir ölkə üç yarımkürədə yerləşir.
5. Adada alt bataqlıq landşaftı üstünlük təşkil edir.
6. Nival landşaftlara rast gəlinir.

A) 2, 4, 5 B) 2, 4, 6 C) 1, 3, 5 D) 2, 3, 6 E) 1, 3, 4

14. Xəritə-sxemdə göstərilən A və B ölkələri ada və ya yarımadada yerləşirlər. Eyni işıqlanma qurşağında yerləşən bu ölkələrin dünya okeanına birbaşa çıxışı var. A ölkəsi iki, B ölkəsi isə üç yarımkürədə yerləşir. A ölkəsinin aid olduğu materik üç, B ölkəsinin aid olduğu materik isə iki işıqlanma qurşağında yerləşir.

Xəritə-sxemə və mətnə əsasən, cədvəllərdəki uyğunluğu müəyyən edin.

I – A ölkəsi	
Doğrudur	Yanlışdır
1. Demografik keçidin II mərhələsindədir.	4. Fəaliyyətdə olan vulkan mövcud deyil.
2. Oroqrafik yağıntı növləri üstünlük təşkil edir.	5. I saat qurşağında yerləşir.
3. İki işıqlanma qurşağında yerləşir.	6. Çayları bir okean hövzəsinə aiddir.

II – B ölkəsi	
Doğrudur	Yanlışdır
1. Həmsərhəd olduğu bütün ölkələr üç yarımkürədə yerləşir.	4. Günəşin günorta vaxtı minimum düşmə bucağının 66,5° bucaq altında göründüyü məntəqə mövcuddur.
2. Ərazisində geosinklinalın platformaya çevirilməsinin III formalaşma mərhələsində olan dağ sistemi yerləşir.	5. Ərazisində materikin sahəsinə görə ən böyük gölü yerləşir.
3. XXI saat qurşağında yerləşir.	6. Ən uzun çayı sahəcə ən böyük okean hövzəsinə aiddir.

A) I-1, 2, 4; II- 2, 5, 6 B) I-1, 2, 5; II-2, 4, 5
 C) I-1, 3, 5; II- 2, 4, 6 D) I-2, 3, 4; II-1, 3, 5
 E) I-1, 3, 6; II-1, 2, 4

15. Cədvələ əsasən doğru sıraları müəyyən edin.

N	Dövlət	Xüsusiyyət
1	İran	Ən uzun çayı Xəzər dənizinə tökülür.
2	Banqladeş	Çayları yalnız bir okean hövzəsinə aiddir və relyef amplitudu 1500 metrdən azdır.
3	Pakistan	Ərazisində Tar səhrası və K2 zirvəsi yerləşir
4	Finlandiya	Hərbi cəhətdən uzunmüddət neytral qalsa da, geosiyasi mühitin dəyişməsi nəticəsində NATO-ya üzv olmuşdur.
5	Kanada	ABŞ-nin son illərdəki iqtisadi siyasətindəki dəyişiklikləri iqtisadiyyatda müsbət nəticələr doğurmuşdur.
6	Özbəkistan	Əkinçilik yalnız suvarma şəraitində həyata keçirilir.

A) 1, 3, 4 B) 2, 3, 4 C) 2, 5, 6 D) 1, 2, 5 E) 2, 4, 6

16. Cədvəldəki ölkələrə əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

1	Mozambik	Tropik siklonlar ilboyu hakimdir.	<i>doğru</i>
2	Danimarka	Relyef amplitudu 200 metrdən azdır.	<i>yanlış</i>
3	Çin	Pamir, Tyan-Şan və Xinqan dağları ərazisində yerləşir.	<i>doğru</i>
4	Çili	Materikin ən yüksək zirvəsi yerləşir.	<i>yanlış</i>
5	Misir	İki qitədə, iki yarımkürədə yerləşir, sahillərini iki okeanın suları yuyur və çox hissəsi tropik işıqlanma qurşağındadır.	<i>yanlış</i>
6	Tailand	Fəaliyyətdə olan vulkanlara rast gəlinir.	<i>doğru</i>

A) 2, 4, 6 B) 3, 4, 5 C) 1, 3, 5 D) 2, 3, 5 E) 1, 4, 6

17. A su anbarı K və L ölkələrinin ərazisində yaradılmışdır. Bu anbar materikin ən uzun çayı üzərində yerləşir. Anbarın böyük hissəsi K ölkəsinə aiddir. Ondan çayın axınının tənzimlənməsində, elektrik enerjisi istehsalında, suvarma, gəmiçilik və balıqçılıqda istifadə edilir. Bu anbar ərazinin iqliminə böyük təsir göstərmişdir. Belə ki, anbarın tikintisindən sonra burada buludlu və yağışlı günlərin sayı artmış, havanın orta illik temperaturu 2°C aşağı düşmüş, rütubətliklik 15–20% yuxarı qalxmış, sutkalıq brizlərin təsiri güclənmişdir.

Mətnə əsasən, K və L ölkələri üçün ümumi xüsusiyyətləri müəyyən edin.

- İki işıqlanma qurşağında yerləşir.
- Pambıq bitkisi becərilir.
- Respublika idarəetmə formasına malikdir.
- Əhalinin əksəriyyəti Afro-Asiya dil ailəsinə mənsubdur.
- Materikdaxili mövqeyə malik olan ölkə ilə quru sərhədi mövcuddur.
- Savanna və seyrək meşələr yayılmışdır.

A) 3, 5, 6 B) 1, 2, 5 C) 2, 3, 4 D) 2, 5, 6 E) 1, 3, 4

18. A ölkəsinin sahillərini yalnız iki dəniz suları yuyur. Bu dənizlərdən biri daxili, biri isə kənardır. Bu ölkə ərazisində iki dənizi birləşdirən gəmiçilik kanalı çəkilmişdir.

B ölkəsi materikdaxili ölkələr içərisində ən böyük sahəyə malikdir.

Mətnə və cədvəllərə əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

I – A ölkəsi	
Doğrudur	Yanlışdır
1. Federativ inzibati ərazi quruluşuna malikdir.	4. Əhalisinin əksər hissəsinin danışdığı dil Əfqanıstan əhalisinin danışdığı dillə eyni ailəyə mənsubdur.
2. Çayları iki okeanın sutoplayıcı hövzəsinə aiddir.	5. Alp qırışıqlığında yaranan dağlara rast gəlinir.
3. Ərazisi iki iqlim vilayətində yerləşir.	6. Buzlaq mənşəli akkumulyativ düzənliklərə rast gəlinir.

II – B ölkəsi	
Doğrudur	Yanlışdır
1. Ərazisindən axan ən uzun çayın töküldüyü əsas çayın mənsəbi deltadır.	4. Qoşulmama hərəkətinin (NAM) üzvüdür.
2. Ərazisinin əsas hissəsi keçid iqlim qurşağında yerləşir.	5. Yalnız iki ölkə ilə quru sərhədləri var.
3. Ərazisinin bir hissəsi Paleozoy erasında formalaşmış platforma üzərində yerləşir.	6. Prezident idarəetmə sistemində malikdir.

- A) I-2, 3, 4; II-1, 4, 5
 B) I-2, 4, 5; II-1, 3, 6
 C) I-1, 3, 5; II- 2, 3, 6
 D) I-1, 3, 6; II- 3, 4, 5
 E) I-1, 3, 6; II-1, 2, 4

19. Cədvəllə əsasən “Böyük yeddilik” ölkələri üçün uyğun əlamətləri müəyyən edin.

1	Sahə ən böyüyü ən kiçiyinin keçmişdə müstəmləkəsi olmuşdur.	<i>doğru</i>
2	Bu ölkələrin payına dünyanın ümumi və sənaye məhsulları istehsalının 40%-dən çoxu düşür.	<i>yanlış</i>
3	Bu ölkələrdən ikisində əhalinin əksəriyyəti Hind-Avropa dil ailəsinə mənsub deyil.	<i>doğru</i>
4	Aralarından ikisinin sahillərini üç okeanın suları yuyur.	<i>yanlış</i>
5	Əhalisinin sayına görə ən böyüyünün ərazisi 3 işıqlanma qurşağında yerləşir.	<i>doğru</i>
6	Aralarından yalnız biri NATO ölkəsi olmayıb, Qoşulmama hərəkətinə (NAM) üzv ölkədir.	<i>yanlış</i>

- A) 1, 5, 6
 B) 2, 4, 6
 C) 1, 4, 5
 D) 2, 3, 6
 E) 1, 3, 4

20. A gölü aid olduğu qitənin ən böyük gölü olmaqla yanaşı üç yarımkürədə yerləşir.

B gölü yalnız bir qitənin bir ölkənin ərazisində yerləşir, həmin qitədə sahəsinə görə ən böyük gölüdür, aid olduğu ölkənin isə sahəsinə görə ən böyük gölü deyil.

Mətnə və cədvəllərə əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

I – A gölü	
Doğrudur	Yanlışdır
1. Qrəbəndə yerləşir.	4. Sutoplayıcı hövzəsinin aid olduğu okeanda litosfer tavalarının konvergent hərəkəti nəticəsində yaranmış adalar mövcuddur.
2. Bir neçə ölkənin ərazisi hesab edilir və bu ölkələrdən biri iki yarımkürədə yerləşir.	5. Aid olduğu ölkələrdən yalnız biri okeansahili mövqeyə malikdir.
3. Yerləşdiyi qitənin qərbində fəaliyyətdə olan vulkan mövcuddur.	6. Miçiqaq gölü ilə müqayisədə sahillərinin mütləq hündürlüyü daha çoxdur.

II – B gölü	
Doğrudur	Yanlışdır
1. Ölkəmizdə yerləşən Tufangöllə eyni mənsəlidir.	4. Aid olduğu qitənin ən uzun çayından kanal vasitəsilə gəmilər qəbul edir.
2. Həcminə görə yerləşdiyi ölkənin ən böyük gölüdür.	5. Kamçatka yarımadası ilə eyni iqlim vilayətində yerləşir.
3. İki okeanın sutoplayıcı hövzəsində yerləşir.	6. Mənbəyi olduğu ən uzun çayın töküldüyü dəniz iki işıqlanma qurşağında yerləşir.

- A) I-1, 3, 6; II-1, 2, 4
 B) I-2, 4, 5; II-2, 3, 6
 C) I-1, 4, 5; II- 2, 3, 6
 D) I-2, 3, 4; II-1, 4, 5
 E) I-2, 3, 5 ; II-1, 5, 6

